

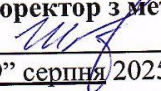
**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра архітектури та будівництва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з методичної роботи

 Ярослав ШТАНЬКО

“29” серпня 2025 р.

САКРАЛЬНА АРХІТЕКТУРА

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань:	19 Архітектура та будівництво
Спеціальність:	191 Архітектура та містобудування
Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма:	Архітектура та містобудування
Освітній рівень:	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни:	вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	українська

**Івано-Франківськ
2025**

РОЗРОБНИК:

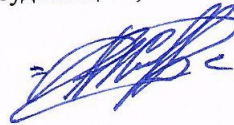
к. арх., доц. кафедри
архітектури та будівництва

Андрій САВЧУК

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри архітектури та будівництва,
протокол № 1 від 25 серпня 2025 р.
Завідувач кафедри

Руслан ЖИРАК

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОПП/ОНП

Андрій САВЧУК

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради, протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.

е-mail	<u>andrii.i.savchuk@ukd.edu.ua</u>
Номер аудиторії чи кафедри	Макетна майстерня, 5 поверх
Посилання на сайт	<u>Андрій Савчук</u>
Сторінка курсу в СДО	<u>Сакральна архітектура</u>

ВСТУП

Предмет «Сакральна архітектура» вивчається в першому семестрі 4-го курсу і спрямований на вирішення актуальних проблем проектування сакральних будівель, споруд або їх комплексів.

Проектування сакральної будівлі передбачає вивчення основ проектування сакральних споруд, особливості храмобудування у православ'ї та католицизмі, методику поетапної розробки і виконання проекту храмової будівлі, розробку інтер'єру церкви. Окрім проектування нового сакрального об'єкта, студент має можливість займатись питаннями реставрації церков, котрі мають історичну цінність або є пам'ятками архітектури.

Мета:

1. Розкрити компетентності, які студент набуде в результаті навчання;
2. Ознайомити студентів з конфесійними та обрядовими основами християнства;
3. Допомогти засвоїти типологію сакральних комплексів, їх основні та допоміжні частини;
4. Розкрити основні положення містобудівних основ храмобудування та сакральної символіки храму, досвіду проектування сучасних сакральних споруд;

Завдання:

1. Навчитися проектувати сакральні будівлі з урахуванням їх місця розташування, конфесії, розмірів та місткості.
2. Ознайомитись із традиціями сакрального будівництва України загалом та окремих її регіонів.
3. Вміти визначити містобудівні умови та обмеження на земельній ділянці.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

1. Основні поняття і терміни в сакральній архітектурі;
2. Основні методи проектування сакральних будівель та об'єктів в історичному середовищі;

вміти:

1. Творчо підходити до поставлених задач;
2. Сформулювати завдання на проектування;
3. Застосовувати необхідні нормативи для проектування об'єктів архітектури;

4. Проявляти та захищати власні архітектурні ідеї.

Професійні компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни «АСакральна архітектура» (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП «Архітектура та містобудування», введеної в дію ЗВО «Університет Короля Данила» “__” _____ року).

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	4		
Семестр	7		
Кількість кредитів ЄКТС	6		
Аудиторні навчальні заняття		денна форма	заочна форма
	лекції	42 (в годинах)	- (в годинах)
	семінари, практичні	42 (в годинах)	- (в годинах)
Самостійна робота		96 (в годинах)	- (в годинах)
Форма підсумкового контролю	екзамен 1 (в годинах)		

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити	Постреквізити
Архітектурне проектування	Архітектурне проектування
Конструкції будівель і споруд	Ергономіка
Основи містобудування	3D технології в галузі

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем лекційного матеріалу

Змістовий модуль 1

Тема 1. Вступна лекція. Основні поняття в сакральній архітектурі. (2 год.)

1. *Поняття сакральної архітектури.*
2. *Основні культові будинки і споруди різних конфесій.*
3. *Вивчення вітчизняного та зарубіжного досвіду проектування храмів.*
4. *Проблеми сакральної архітектури України. Передпроектний фотоаналіз.*

Питання для самостійного вивчення: **Ознайомлення з основними поняттями в сакральній архітектурі. Пошук та опрацювання нормативних документів для проектування сакральних об'єктів (1,6,7,8,9).**

Тема 2. Сакральна архітектура України. (2 год.)

1. *Ознайомлення з основними періодами становлення та розвитку сакральної архітектури в Україні.*
2. *Головні пам'ятки сакральної архітектури в Україні.*

Питання для самостійного вивчення: **Ознайомлення з головними пам'ятками сакральної архітектури України. Пошук та обґрунтування ділянки на проектування (13,14,15).**

Тема 3. Сакральна дерев'яна архітектура українських Карпат. (2 год.)

1. *Поняття архітектурно-етнографічного районування Карпат.*
2. *Основні поняття і терміни в сакральній дерев'яній архітектурі.*
3. *Школи народного храмового будівництва в регіоні. Реставрація дерев'яних церков.*

Питання для самостійного вивчення: **Опрацювання наукових досліджень сакральної архітектури Карпат. Ознайомлення з нормативною базою по реставрації пам'яток архітектури (3,4,10,15).**

Тема 4. Муровані оборонні храми Західної України XVI-XIX ст. (2 год.)

1. *Особливості планувальних вирішень мурованих храмів.*
2. *Об'ємні вирішення сакральних будівель з каменю.*
3. *Конструкція мурованого оборонного храму. Реставрація мурованих храмів.*

Питання для самостійного вивчення: **Опрацювання наукових досліджень, що стосуються оборонної архітектури. Ознайомлення з нормативною базою по реставрації пам'яток архітектури (12).**

Тема 5. Світова спадщина ЮНЕСКО в Україні. Сакральні об'єкти. (2 год.)

1. *Ознайомлення з пам'ятками сакральної архітектури, які зачислені до світової культурної спадщини.*
2. *Поняття критеріїв відбору.*

Питання для самостійного вивчення: **Ознайомлення з ключовими документами та принципами роботи організації ЮНЕСКО. Ознайомлення з пам'ятками ЮНЕСКО в Україні.**

Тема 6. Вибір земельної ділянки. Вирішення генплану. (2 год.)

- 1. Загальні вимоги до розміщення об'єктів та забудова земельних ділянок.*
- 2. Визначення містобудівних умов та обмежень земельної ділянки.*
- 3. Типи сакральних будинків та споруд.*

Питання для самостійного вивчення: **Розглянути принципи роботи з містобудівною документацією. Сформулювати послідовність виконання проектної документації (6,7,8,9).**

Тема 7. Архітектор Василь Нагірний. (2 год.)

- 1. Ознайомлення з сакральними об'єктами архітектора.*
- 2. Нові віяння в сакральній архітектурі першої половини XX ст.*

Питання для самостійного вивчення: **Пошук та презентація храмів запроектованих архітектором.**

Тема 8. Архітектор Євген Нагірний. (2 год.)

- 1. Ознайомлення з сакральними об'єктами архітектора.*
- 2. Нові віяння в сакральній архітектурі першої половини XX ст.*

Питання для самостійного вивчення: **Пошук та презентація храмів запроектованих архітектором.**

Тема 9. Сакральна архітектура українців діаспори в другій половині XX ст. (2 год.)

- 1. Історичні аспекти генези сакральної архітектури в XX ст.*
- 2. Українські архітектори в діаспорі та храми, запроектовані ними.*
- 3. Питання трансформації традицій в сакральній архітектурі.*

Питання для самостійного вивчення: **Пошук та презентація архітектурних вирішень храмів збудованих в громадах діаспори.**

Тема 10. Інтер'єр храму. Схема іконостасу. (2 год.)

- 1. Оздоблення стін. Стінопис храмів.*
- 2. Поняття про іконостас та його елементи.*
- 3. Будова іконостасу. Приклади вирішення іконостасів.*

Питання для самостійного вивчення: **Розробка ескізу іконостасу для запроектованого студентом храму.**

Тема 11. Особливості проектування католицьких храмів, синагог та мусульманських мечетей. (2 год.)

- 1. Планувальна структура, схема функціонального взаємозв'язку приміщень.*

2. *Ознайомлення з принципами планування католицьких храмів, синагог та мечетей.*

Питання для самостійного вивчення: **Пошук та презентація сучасних зразків сакральної архітектури різних конфесій.**

Тема 12. Природне та штучне освітлення. Інженерне забезпечення сакральних будівель та споруд. (2 год.)

1. *Поняття природного освітлення та його роль в сакральній архітектурі.*
2. *Способи застосування штучного освітлення в християнському храмі.⁷*
3. *Загальні вимоги до освітлення християнських храмів.*

Питання для самостійного вивчення: **Пошук проектного рішення щодо природного та штучного освітлення храму, що проектується студентом. Визначення основних елементів інженерного забезпечення храму.**

Тема 13. Клаузура. (2 год.)

1. *Видача завдання. Аналіз ділянки забудови: параметри, орієнтація, середовище.*
2. *Ідея планувального рішення:*
 - *функціональне зонування ділянки, організація під'їздів і входів до храму;*
 - *композиція забудови та її прив'язка до сторін світу.*
3. *Ідея архітектурного образу. Техніка подачі – креслення виконані в програмі Archicad, комп'ютерна візуалізація або презентація, макет.*

Питання для самостійного вивчення: **Виконання студентом ескізного пошуку, формулювання та графічне оформлення ідей.**

Тема 14. Розробка ідеї сакральної споруди (храм). (2 год.)

1. *Ознайомлення з особливостями формування архітектурного образу храмів. Робота над архітектонікою об'єкту, його структурною організацією. Розроблення ескізу-ідеї генплану з благоустроєм. Розроблення ескізу-ідеї планів поверхів, плану покриття та її погодження. Розроблення ескізу-ідеї фасадів, архітектурних розрізів, конструктивного вирішення та її погодження.*
2. *Затвердження ескізу подачі проекту: композиційне розміщення складових проекту на планшетах, компоновання всіх проекцій та написів. Викреслювання генплану, планів поверхів, фасадів, розрізів*

та аксонометричного зображення. Викреслювання окремих архітектурно-конструктивних вузлів.

Питання для самостійного вивчення: Доопрацювання всіх креслень та малюнків. Виконання додаткових креслень.

Зміст самостійної роботи студентів

Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни «Архітектурне проектування»

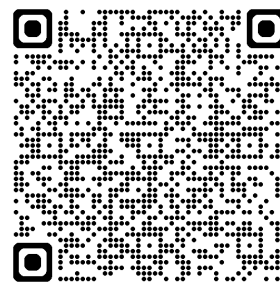
Найменування видів робіт	Розподіл годин	
	денна форма	заочна форма
Самостійна робота, год, у т.ч.:	96	
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	10	
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	56	
Підготовка звітів з практичних робіт	10	
Підготовка до поточного контролю	10	
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	10	

ПОЛІТИКА КУРСУ

Коротко, з покликанням на відповідну нормативну базу УКД, висвітлити питання:

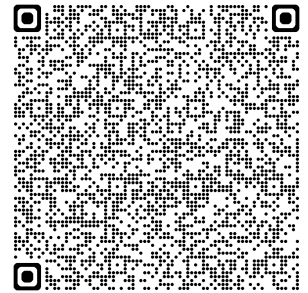
1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з “Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти”. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

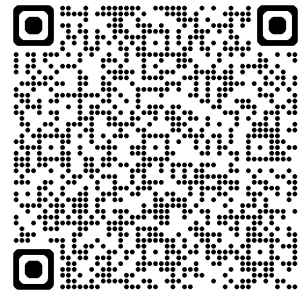
2) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

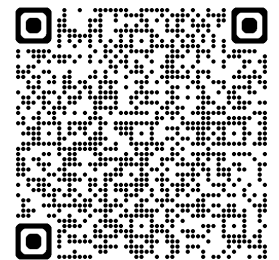
3) щодо відпрацювання пропущених занять

Згідно “Положення про організацію освітнього процесу” здобувач допускається до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силабусом/робочою програмою навчальної дисципліни, підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥ 35 бали), відпрацював визначені індивідуальним навчальним планом всі лекційні, практичні, семінарські та лабораторні заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

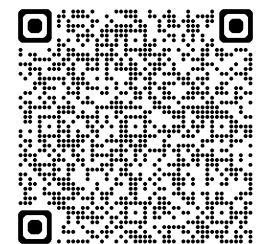
4) щодо дотримання академічної доброчесності

“Положення про академічну доброчесність” закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

5) щодо використання штучного інтелекту

“Положення про академічну доброчесність” визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#). “Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації академічних творів” містить рекомендації щодо використання в академічних текстах генераторів на основі штучного інтелекту. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

6) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації

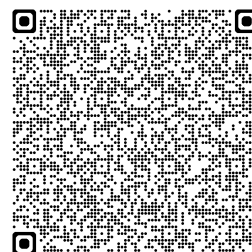
Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час

занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анулюється без права перескладання.

Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

7) щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця.

Програмний результат навчання	<u>Метод навчання</u>	Метод оцінювання
	розповідь -пояснення; комп'ютерні і мультимедійні методи;	іспит (тести)
	практичні роботи	поточний контроль портфоліо

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Контрольні заходи

(в разі потреби - розділити за семестрами)

Вид	Зміст	% від загальної оцінки	Бал	
			min	max
Поточні контрольні заходи	виконання практичного завдання у формі проекту	60	35	60
Підсумкові контрольні заходи	тестовий іспит	40	25	40

Всього:		100	60	100
---------	--	-----	----	-----

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів».

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” на підставі чотирибальної шкали - “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі. Відпрацьоване лекційне заняття в електронному журналі позначається літерою «в».

Критерії оцінювання (за необхідності, поточного та/або підсумкового контролю)

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру. За результатами підсумкового контролю (диференційований залік/екзамен) студент може отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно з **Шкалою оцінювання знань за ЄКТС**) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %	Шкала ECTS
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90 – 100	A

Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовільно	67 – 74	D
	60 – 66	E
Незадовільно	35 – 59	FX
	0 – 34	F
Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60 – 100	-
Не зараховано	0 – 59	-

Студенти, які не з'явилися на екзамен без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Архітектура. Короткий словник-довідник / за заг. ред. А.П.Мардера. Київ: Будівельник, 1995. 333 с.
2. Біляшівський Микола Українське народне мистецтво / Микола Біляшівський ; передм. М. Р. Селівачов ; переклад О. О. Старова ; упоряд. О. О. Савчук. — 2-ге вид. — Харків : Видавець Савчук О. О., 2022. — 168 с. : [229 іл.]
3. Галина Шевцова Генеза української дерев'яної церкви: світовий контекст і унікальність / Галина Шевцова. — Харків-Київ : Видавець Олександр Савчук, 2019. — 276 с. : [64 іл., 50 табл.]
4. [ДБН В.2.2-40:2018. Інклюзивність будівель і споруд.](#)
5. [ДБН В.1.2-7-2021. Пожежна безпека.](#)
6. [ДБН В.2.2-9-2018 Громадські будинки та споруди. Основні положення.](#)
7. [ДБН В.2.3-15:2007. Автостоянки і гаражі для легкових автомобілів.](#)
8. Драган Михайло Українські дерев'яні церкви. *Генеза і розвій форм : в двох частинах* / Михайло Драган ; передм. В. С. Александрович ; прим. В. С. Александрович, В. М. Слободян ; предм.-геогр. покажч., терм. словник В. М. Слободян ; упоряд. О. О. Савчук. — Харків : Видавець Савчук О. О., 2016. — 2-ге вид., стереотипне. — 450 с. : 273 іл.
9. Павлуцький Григорій Дерев'яні та муровані храми України / Григорій Павлуцький ; передм. А. О. Пучков ; додатки В. В. Вечерський ; переклад О. В. Ушкалова ; упоряд. О. О. Савчук. — Харків : Видавець Олександр Савчук, 2017. — 214 с. : [229 іл.]
10. Таранушенко Стефан Дерев'яна монументальна архітектура Лівобережної України. *Повна редакція* / Стефан Таранушенко ; передне слово С. І. Білокінь ;

передм., наук. ред., додатки В. В. Вечерський ; упоряд., прим. О. О. Савчук. — 2-е вид., стер. — Харків : Видавець Олександр Савчук, 2017. — 896 с. ; 1033 іл. — Серія «Слобожанський світ». Випуск 8.

11. Стефан Таранушенко Знищені шедеври української дерев'яної сакральної архітектури. Книга з доповненою реальністю / Стефан Таранушенко ; передмова В. В. Вечерський ; упоряд. О. О. Савчук. — Харків : Видавець Олександр Савчук, 2021. — 224 с. ; 125 іл. — Серія «Слобожанський світ» ; випуск 18.

12. Тарас Я. М. Українська сакральна дерев'яна архітектура: словник-довідник. — Львів, ІН НАНУ, 2006 — 584с.

13. Тимофієнко В. Енциклопедія архітектурної спадщини України. Київ: Будівельник, 1989. 160 с.

Додаткова література

1. Нойферт Е. Будівельне проектування : [довідник] / Ернст Нойферт. — [40-ве вид, перероб. і допов.]. — Київ : Фенікс, 2017. — 619 с. : іл., табл.

2. [Романенко, І. І Конспект лекцій навчальної дисципліни «Будівлі і споруди» для студентів 1 курсу денної і 3 курсу заочної форм навчання та слухачів другої вищої освіти за напрямом підготовки \(6.030601\) «Менеджмент» спеціалізації «Менеджмент організацій міського господарства» / І. І. Романенко; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. — Х.: ХНАМГ, 2011. — 131 с.](#)